

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a treia

Cauza POPEA contra ROMÂNIEI

(cererea nr. 6248/03)

Hotărâre

Strasbourg

5 octombrie 2006

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Popea contra României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din:

Domnii B.M. ZUPANCIC, președinte,

J. HEDIGAN,

C. BIRSAN,

V. ZAGREBELSKY,

E. MYJER

DAVID THOR NJORGVINSSON

Doamna I ZIEMELE, judecători

și Doamna F. ARACI, grefierul adjunct al secției,

După ce a deliberat în camera de consiliu din 14 septembrie 2006,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 6248/03) îndreptată împotriva României prin care trei cetățeni ai acestui stat, Domnul Ionel Lucian Popea și Doamnele Elena Mihaela Adriana și Lidia Popea (“reclamanții”), din care primii doi sunt de asemenea și cetățeni francezi, au sesizat Curtea la data de 23 ianuarie 2003 în temeiul articolului 34 al Convenției de Protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Reclamanții sunt reprezentați de D.ra D. Gall, avocată în București. Guvernul român (“Guvernul”) este reprezentat de împuternicitul său, Doamna B. Rămășcanu.

3. La data de 4 noiembrie 2005, Curtea (secția a treia) a decis să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de articolul 29 § 3 al Convenției, el a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

4. La data de 21 noiembrie 2005 Guvernul francez a precizat grefei Curții, ca răspuns la o scrisoare din 9 noiembrie 2005 prin care era invitat să precizeze dacă intenționa să intervină în procedură, că nu dorea să se prevaleze de acest drept (articolele 36 § 1 al Convenției și 44 al regulamentului).

DE FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

5. Reclamanții s-au născut în 1921, 1952 și respectiv 1927 și locuiesc la Arvert, Fréjus (Franța) și București.

6. În 1950 autoritățile române au confiscat fără despăgubire imobilul reclamanților situat în București, la nr. 48 în strada Aurel Vlaicu.

A. Acțiune în revendicare și în anulare a contractului de vânzare a apartamentului aflat în litigiu

7. La 25 septembrie 1996 reclamanții au sesizat Judecătoria București printr-o acțiune îndreptată împotriva Consiliului municipal București de revendicare a apartamentului nr. 1 al imobilului mai sus menționat, și anume parterul acestuia precum și terenul aferent. Ei au precizat că statul le-a confiscat imobilul fără niciun titlu.

8. La 17 decembrie 1997 întreprinderea de stat A., administratorul bunurilor imobiliare ale Primăriei București și mandatară acesteia, a vândut familiei O.M., în temeiul legii nr. 112/1995 asupra regimului juridic al unor imobile naționalizate (“legea nr. 112/1995”) apartamentul aflat în litigiu unde aceasta locuia în calitate de chiriaș al statului.

9. La 8 aprilie 1997 reclamanții și-au completat acțiunea acționând în justiție întreprinderea de stat A. precum și familia O.M. pentru ca tribunalul să constate nulitatea absolută a contractului de vânzare din 17 decembrie 1996.

10. Printr-o sentință din 14 aprilie 1998 judecătoria București a admis acțiunea lor, hotărând că naționalizarea apartamentului a fost ilegală și că contractul de vânzare era atins de nulitate absolută.

11. Printr-o decizie din 18 decembrie 1998 tribunalul București a respins apelul înaintat de familia O.M., care se baza în principal pe buna sa credință cu ocazia încheierii contractului de vânzare din 17 decembrie 1996.

12. În urma recursului familiei O.M., printr-o decizie din 20 octombrie 1999, Curtea de Apel București a casat decizia din 18 decembrie 1998 și a respins în parte acțiunea reclamanților. Ea a hotărât că condițiile cerute de legea nr. 112/1995 sub amenințarea nulității fuseseră respectate cu ocazia încheierii contractului de vânzare mai sus menționat. Prin aceeași decizie Curtea de apel a trimis la judecătorie spre reexaminare cererea reclamanților privind revendicarea apartamentului aflat în litigiu.

13. Printr-o sentință din 16 mai 2000, după ce a comparat titlurile de proprietate prezentate de părți, Judecătoria București a admis acțiunea în revendicare a reclamanților, considerând că titlul lor avea prioritate, deoarece titlul familiei O.M. provenea de la statul care obținuse și păstrase bunul prin forță.

14. Printr-o decizie din 7 februarie 2001 Tribunalul București a respins apelul înaintat de familia O.M., precizând că problema bunei credințe a apelanților cu ocazia încheierii contractului lor de vânzare nu era pertinentă pentru examenul comparativ al titlurilor de proprietate în cauză.

15. Familia O.M. a atacat această decizie pe motiv că tribunalul trebuia să aplice în cazul în speță noua lege nr. 10/2001 asupra regimului juridic al unor imobile naționalizate în mod abuziv ("legea nr. 10/2001"), fără a compara titlurile părților. Ea a invocat faptul că acțiunea reclamanților trebuia să fie respinsă, deoarece în conformitate cu articolele 18, 46 (2) și 47 ale legii nr. 10/2001, atunci când contractul de vânzare a

unui imobil naționalizat a fost încheiat cu respectarea legii nr. 112/1995, vechii proprietari nu aveau dreptul decât la despăgubiri.

16. Printr-o decizie din 13 septembrie 2001 Curtea de apel București a respins recursul înaintat de familia O.M. Ea a considerat că legea nr. 10/2001 nu se aplica la acțiunea reclamanților, deoarece intrase în vigoare după pronunțarea deciziei din 7 februarie 2001 și că un asemenea mijloc de apărare nu putea de altfel fi invocat în acest stadiu al procedurii. De asemenea, în ceea ce privește procedurile în curs, legea nr.10/2001 nu oferea decât vechilor proprietari posibilitatea de a alege între continuarea judecării acțiunilor lor conform dreptului comun sau conform noii legi citate anterior.

17. În temeiul sentinței din 16 mai 2000, care era definitivă și irevocabilă, nemaiputând fi atacată printr-o cale de atac ordinară, reclamanții și-au transcris dreptul lor de proprietate în registrul funciar și au început să plătească taxele funciare aferente apartamentului în chestiune.

B. Recurs în anulare formulat de procurorul general

18. La o dată neprecizată procurorul general al României, sesizat la 17 decembrie 2001 de familia O.M., a formulat în fața Curții Supreme de Justiție un recurs în anulare împotriva sentinței din 16 mai 2000 a Judecătoriei București și împotriva deciziilor care o confirmaseră, în temeiul articolelor 314 și 330 (2) ale codului de procedură civilă. El a considerat că aceste decizii fuseseră pronunțate în urma unei încălcări esențiale a legii, ceea ce a implicat o apreciere falsă asupra fondului cauzei, din moment ce legea nr. 10/2001 era cu aplicare imediată și instanțele nu trebuiau să compare titlurile părților ci să facă să prevaleze contractul de vânzare încheiat cu bună credință în temeiul legii nr. 112/1995.

19. Printr-o decizie din 25 iunie 2002, devenită definitivă la 30 septembrie 2002, Curtea Supremă de justiție a admis recursul în anulare formulat de procurorul general, a casat sentința din 16 mai 2000 și, pe fond, a respins acțiunea în revendicare a reclamanților. După ce a ascultat susținerile procurorului general și ale avocaților părților, a considerat că, în măsura în care prin decizia din 20 octombrie 1999 având forță de lucru judecat Curtea de apel București a decis că contractul de vânzare aflat în litigiu nu era atins de nulitate absolută din cauza bunei credințe a familiei O.M., articolul 46 (2) al legii nr. 10/2001 împiedica restituirea în natură a apartamentului în litigiu și admiterea acțiunii în revendicare.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

A. Codul de procedură civilă

20. La vremea faptelor articolele pertinente ale codului de procedură civilă prevedeau:

Articolul 330

“Procurorul general poate, fie din oficiu fie la cererea Ministrului Justiției, să formuleze, în fața Curții Supreme a Justiției, un recurs în anulare împotriva unei hotărâri definitive și irevocabile pentru următoarele motive:

1. atunci când tribunalele și-au depășit competențele,
2. atunci când hotărârea, care face obiectul recursului în anulare, a încălcat în mod clar legea, ceea ce a condus la o soluție greșită pe fondul cauzei sau atunci când această hotărâre este clar neîntemeiată.”

Articolul 330¹

“În cazurile prevăzute la §§ 1 și 2 ale articolului 330, recursul în anulare poate fi formulat în termen de un an începând de la data la care hotărârea vizată a devenit definitivă și irevocabilă.”

21. Articolele 330 și 330¹ au fost abrogate prin articolul I § 17 al ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58 din 25 iunie 2003.

B. Legea nr. 10/2001 asupra regimului juridic al unor imobile naționalizate abuziv între 1945 și 1989 și legea nr. 247/2005 de modificare a acesteia

22. Legea nr. 10/2001, publicată în Monitorul Oficial din 14 februarie 2001 este destinată să rezolve problemele referitoare la restituirea foștilor proprietari, în natură sau prin echivalent, a imobilelor naționalizate de către stat cu sau fără titlu valabil, inclusiv situațiile în care aceste imobile au fost vândute foștilor locatari ai statului în temeiul legii nr. 112/1995.

23. Articolele 3 și 4 ale legii prevăd că “persoanele îndreptățite” la măsurile de reparație mai sus menționate, măsuri care vor fi decise cu prilejul unei proceduri administrative, sunt foștii proprietari precum și moștenitorii lor.

24. Articolul 18 d) prevede că restituirea trebuie să se facă prin echivalență atunci când imobilul naționalizat a fost vândut fostului locatar cu respectarea dispozițiilor legii nr. 112/1995.

25. Articolul 46 (2) dispune că contractele de vânzare privind imobilele naționalizate fără titlu valabil sunt atinse de nulitate absolută, exceptând cazul în care au fost încheiate cu bună credință.

26. Articolul 47 (1) prevede că dispozițiile legii sunt aplicabile la procedurile judiciare în curs privind imobilele naționalizate, persoanele îndreptățite desemnate de

articolele 3 și 4 citate anterior putând urma procedura prevăzută de legea nr. 10/2001 și cere amânarea examinării cauzei lor sau renunța la judecarea controverselor aflate în curs.

27. La 22 iulie 2005 a fost adoptată legea nr. 247/2005 de modificare a legii nr. 10/2001. Această nouă lege prevede că persoanele ale căror bunuri imobile au intrat în mod abuziv în patrimoniul statului între 1945 și 1989 au dreptul la o despăgubire la nivelul valorii de piață a bunului care nu poate fi restituit. Pentru persoanele care nu au posibilitatea să obțină restituirea bunului lor în natură, legea propune să li se acorde o despăgubire sub forma unei participații la un organism de plasament al valorilor mobiliare, organizat sub forma societății pe acțiuni *Proprietatea*. În principiu persoanele îndreptățite să primească o despăgubire pe această cale vor primi titluri de valoare care vor fi transformate în acțiuni, odată ce *Proprietatea* este cotată la bursă. Conform calendarului *Proprietatea* ce a fost modificat de mai multe ori, intrarea la bursă este prevăzută pentru sfârșitul anului 2006.

DE DREPT

I. ASUPRA ÎNCĂLCĂRILOR INVOCATE ALE ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

28. Reclamanții invocă faptul că repunerea pe rol de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii definitive din 13 septembrie 2001 a încălcat principiul siguranței raporturilor juridice. Ei se plâng de asemenea de încălcarea egalității de mijloace în procedura de recurs în anulare, din cauza aplicării retroactive a legii nr. 10/2001, precum și de lipsa dezbaterilor în contradictoriu asupra valabilității contractului de vânzare aflat în litigiu. Reclamanții consideră că s-au încălcat mai multe cerințe ale articolului 6 § 1 al Convenției, care prevede astfel în partea sa pertinentă:

“Orice persoană are dreptul la audierea echitabilă a cauzei sale (...) de către un tribunal independent și imparțial, stabilit de lege, care va decide (...) contestațiilor asupra drepturilor sale și obligațiilor cu caracter civil.”

A. Asupra admisibilității

29. Curtea constată că aceste cereri nu sunt clar nefondate în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Ea relevă de altfel că acestea nu se lovesc de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie deci să fie declarate admisibile.

B. În fond

30. Făcând trimitere la cauza *Brumărescu*, Guvernul recunoaște că, conform jurisprudenței constante a Curții, admiterea unei căi extraordinare de atac care repune în cauză un hotărâre definitivă printr-o procedură de supervizare este considerată drept o încălcare a principiului siguranței raporturilor juridice (*Brumărescu contra României*, [GC], nr. 28342/95, § 62, CEDO 1999-VII). Totuși, el subliniază că în urma hotărârii citate anterior, codul de procedură civilă a fost modificat și că dispozițiile legale ce permit procurorului general să sesizeze Curtea Supremă de Justiție cu un recurs în anulare împotriva unei sentințe definitive au fost abrogate.

31. În privința aplicării legii nr. 10/2001 de către Curtea Supremă de Justiție în procedura de recurs în anulare, Guvernul consideră că această instanță a făcut numai o aplicare imediată a dispozițiilor noii legi mai sus menționate. Ea a considerat că în prezența unui contract valabil și încheiat cu bună credință în temeiul legii nr. 112/1995 restituirea bunului în natură nu mai era posibilă, vechii proprietari putând beneficia numai de măsurile de reparație prevăzute de legea nr. 10/2001.

32. Reclamanții contestă argumentele Guvernului și insistă că anularea hotărârii definitive din 13 septembrie 2001 a încălcat principiul siguranței raporturilor juridice, încălcând autoritatea lucrului judecat. De altfel, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare aplicând retroactiv legea nr. 10/2001 care prevedea aplicarea sa la procedurile în curs numai dacă reclamanții intenționau să se prevaleze de ea.

33. Curtea amintește că dreptul la un proces echitabil în fața unui tribunal, garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, trebuie să fie interpretat în lumina preambulului Convenției, care enunță supremația dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante.

34. Unul din elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul siguranței raporturilor juridice care dorește, între altele, ca soluția oferită în mod definitiv oricărui litigiu de către tribunale să nu fie rediscutată (*Brumărescu*, citat anterior, § 61). În temeiul acestui principiu, nicio parte nu este îndreptățită să ceară supervizarea unei hotărâri definitive și executorii numai cu scopul de a obține o reexaminare a cauzei și o nouă decizie la problema sa (*Riabykh contra Rusiei*, nr. 52854/99, § 52, CEDO 2003-IX).

35. În cazul în speță, pe baza concluziilor sale și observațiile părților, Curtea nu observă vreun motiv pentru a se îndepărta de jurisprudența citată anterior, situația de fapt fiind clar aceeași (a se vedea de asemenea *SC Mașinexportimport Industrial Group SA contra României*, nr. 22687/03, § 36, 1 decembrie 2005).

36. Aceste elemente sunt suficiente Curții pentru a concluziona că anularea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii definitive din 13 septembrie 2001 a încălcat principiul securității raporturilor juridice, aducând atingere dreptului reclamanților la un proces echitabil.

37. În consecință, s-a încălcat articolul 6 § 1 al Convenției.

38. Pe baza concluziilor mai sus menționate Curtea consideră că nu trebuie să se examineze separat plângerile rezultate din nerespectarea principiului contradictorialității și egalității de mijloace care nu constituie decât aspecte deosebite ale dreptului la un proces echitabil consacrat de articolul 6 § 1, în privința căruia a ajuns deja la constatarea unei încălcări (a se vedea, *mutatis mutandis*, *SC Mașinexportimport Industrial Group SA* citat anterior, § 39 și *Ciobanu contra României*, nr. 29053/95, § 41, 16 iulie 2002).

II. ASUPRA ÎNCĂLCĂRII INVOCATE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1

39. Reclamanții reclamă o încălcare a dreptului lor la respectarea bunurilor lor datorită anulării hotărârii definitive din 13 septembrie 2001 de Către Curtea Supremă de Justiție. Ei invocă articolul 1 al Protocolului nr. 1, care prevede astfel:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau altor contribuții sau amenzilor.”

A. Asupra admisibilității

40. Curtea constată că această cerere nu este clar nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Ea relevă de altfel că aceasta nu se lovește de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie deci să fie declarată admisibilă.

B. În fond

41. Guvernul susține că amestecul în dreptul reclamanților la respectarea bunurilor lor ce reiese din anularea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii definitive din 13 septembrie 2001 a Curții de apel București era compatibil cu dispozițiile articolului 1 al Protocolului nr. 1, din moment ce nu a întrerupt echilibrul just de păstrat între interesul general și respectarea dreptului de proprietate al reclamanților. El consideră că examinarea respectării echilibrului just trebuie să ia în calcul de asemenea situația reclamanților și întinderea obligației lor pentru a evita o povară excesivă pentru aceștia.

42. Guvernul face o prezentare a legilor adoptate ulterior de stat după 1989 în materie de imobile naționalizate, considerând că reclamanții aveau posibilitatea de a demara proceduri administrative pentru a li se acorda despăgubiri pentru bunul naționalizat ilegal. Cu acest titlu el rezumă obiectivele legii nr. 10/2001, care a fost prima lege care a reglementat în mod global această materie intenționând să stabilească un echilibru între cerința de reparație și siguranța raporturilor juridice și ale legii nr. 247/2005, care a modificat și a completat legea nr. 10/2001 creând cadrul instituțional și financiar pentru o aplicare mai efectivă a acestei ultime legi.

43. Amintind puterea larg discreționară de care dispun autoritățile naționale în privința reglementării dreptului de proprietate precum și a perioadei necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor adoptate, Guvernul subliniază că ultima reformă în materie, și anume legea nr. 247/2005, impun principiul acordării despăgubirilor echitabile și neplafonate, atunci când înapoirea imobilului nu este posibilă și accelerează procedura de restituire sau de despăgubire.

44. Guvernul consideră că reclamanții ar fi putut obține o despăgubire dacă ar fi înaintat o cerere în această privință în temeiul legii nr. 10/2001 în termen de un an începând de la hotărârea din 25 iunie 2002 a Curții Supreme de Justiție. El consideră că prezenta cauză este diferită de cauza *Brumărescu* citată anterior, în care reclamantul nu avea nicio posibilitate de compensare și că în cazul în speță reclamanții nu au trebuit să suporte o obligație excesivă, dar au ales să nu beneficieze de măsurile de reparație mai sus menționate. Guvernul susține că despăgubirea prevăzută de legislația română corespunde cerințelor articolului 1 al Protocolului nr.1 și că s-a păstrat echilibrul just dintre interese.

45. Reclamanții insistă că anularea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii definitive din 13 septembrie 2001, care a căpătat forța de lucru judecat, a condus la o încălcare a dreptului lor la respectarea bunurilor lor.

46. Curtea remarcă mai întâi că nu se contestă că reclamanții au beneficiat de un “bun” în sensul jurisprudenței Curții privind articolul 1 al Protocolului nr. 1, în temeiul hotărârii din 13 septembrie 2001 a Curții de apel București, care le-a recunoscut dreptul lor de proprietate asupra apartamentului aflat în litigiu.

47. Ea consideră că anularea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii definitive mai sus menționate a avut drept efect privarea reclamanților de bunul lor, în sensul celei de-a doua fraze a primului alineat al articolului 1 al Protocolului nr.1 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *SC Mașinexportimport Industrial Group SA*, citat anterior, § 44).

48. O privare de proprietate legată de norma a doua se poate justifica numai dacă se demonstrează în special că a intervenit din motiv de utilitate publică și în condițiile

prevăzute de lege. Prin urmare, orice amestec în beneficierea de proprietate trebuie să corespundă criteriului proporționalității. Curtea nu uită să amintească: un echilibru just trebuie să fie menținut între crințele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului. Grijă de a asigura un asemenea echilibru este inerentă ansamblului Convenției. Echilibrul de păstrat va fi distrus dacă individul respectiv suportă o obligație specială și exorbitantă (*Sporrong și Lönnrot* din 23 septembrie 1982, seria A nr. 52, pag. 26-28, §§ 69-74 și *Brumărescu*, citat anterior, § 78).

49. Curtea constată că Guvernul nu a precizat nici temeiul legal al amestecului respectiv nici scopul legitim pentru “cauza de utilitate publică” urmat de acest amestec. Cu toate acestea, chiar considerând că dispozițiile codului de procedură civilă referitoare la recursul în anulare, abrogate astăzi, oferă un temei legal amestecului litigios și că acesta servea unei cauze de utilitate publică, Curtea observă că reclamanții sunt privați de proprietatea bunului de-acum de peste patru ani și că nu li s-a acordat nicio despăgubire în această privință în raport cu valoarea reală a bunului.

50. În ceea ce privește procedura prevăzută de legea nr. 10/2001 și 247/2005, care conform Guvernului ar fi putut permite reclamanților să obțină o despăgubire pentru apartamentul în chestiune din cauza naționalizării sale abuzive, Curtea consideră că în privința circumstanțelor speței o asemenea procedură ar impune reclamanților o obligație specială și exorbitantă. Ea relevă că ar fi exagerat să se ceară reclamanților, care au beneficiat de o hotărâre definitivă ce le restituia apartamentul aflat în litigiu în natură, să ia ei înșiși inițiativa de a demara o nouă procedură care de altfel, conform hotărârilor recente ale Curții, nu și-a dovedit caracterul efectiv (a se vedea, între altele, *Porteanu contra României*, nr. 4596/03, §§ 34-35, 16 februarie 2006). Între altele Curtea observă

că la sfârșitul unei asemenea proceduri măsurile de reparație de care ar beneficia reclamanții ar fi destinate să compenseze naționalizarea abuzivă a bunului lor și nu amestecul denunțat în cazul în speță, neluând în calcul lipsa prelungită a despăgubirii de la data hotărârii de anulare a Curții Supreme de Justiție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Porteanu*, citat anterior, § 34).

51. Pe baza observațiilor de mai sus, Curtea consideră că atingerea adusă dreptului reclamanților la respectarea bunurilor lor a rupt în defavoarea lor echilibrul just de păstrat între protecția proprietății și cerințele interesului general.

Prin urmare, s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr.1.

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

52. În temeiul articolului 41 al Convenției,

“Dacă Curtea declară că s-au încălcat Convenția sau Protocoalele sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât incomplet consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Dauna

53. În cea ce privește prejudiciul material suferit reclamanții cer cu titlu principal restituirea bunului aflat în litigiu. În caz de nerestituire ei cer 150.000 euro (EUR) reprezentând valoarea apartamentului în cauză. Ei cer de asemenea 50.000 euro cu titlu de daună morală pentru suferințele cauzate de amestecul statului în dreptul lor de proprietate, inclusiv pentru nefolosirea apartamentului din 1950 până în prezent. După expirarea termenului ce le-a fost acordat de grefa Curții pentru a-și preciza pretențiile, reclamanții au adăugat că cer 48.000 euro pentru nefolosirea apartamentului în afara

sume cerută pentru dauna morală și au trimis un raport de expertiză care estimează valoarea apartamentului la 137.522 euro.

54. În privința cererii pentru prejudiciul material, Guvernul consideră că valoarea de piață a apartamentului în cauză este de 97.301 euro și supune atenției un raport de expertiză în acest sens. Pe de altă parte, el consideră că cererea reieșită din lipsa de câștig ar trebui să fie respinsă, menționând că în alt cauze, atunci când a ordonat restituirea bunului în temeiul articolului 41 al Convenției, Curtea nu a acordat nicio sumă pentru ne folosință, rezervându-și posibilitatea de a ține cont de asta cu prilejul examinării prejudiciului moral invocat (*Sofletea contra României*, nr. 48179/99, § 42, 25 noiembrie 2003). În plus, într-o cauză recentă Curtea a respins cererea cu titlu de chirii neîncasate, considerând că nu poate face speculații asupra acestui punct (*Buzatu contra României* (reparație echitabilă), nr.34642/97, § 18, 27 ianuarie 2005). În privința cererii pentru dauna morală, Guvernul consideră că această daună invocată ar fi suficient compensată în cazul unei constatări a încălcării și că, în orice caz, reclamantii nu au dovedit vreo legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare și suferința invocată.

55. Curtea amintește că o decizie de constatare a unei încălcări implică pentru statul pârât obligația juridică în privința Convenției de a pune capăt încălcării și de a anula consecințele ei. Dacă dreptul intern nu permite să se anuleze decât parțial consecințele acestei încălcări, articolul 41 al Convenției conferă Curții puterea de a acorda o reparație părții vătămate prin actul sau omisiunea în privința cărora s-a constatat o încălcare a Convenției. În exercitarea acestei puteri ea dispune de o anumită latitudine; adjectivul “echitabil” și partea din frază “dacă a existat” stau mărturie în acest sens.

56. Printre elementele luate în considerație de Curte, atunci când decide în materie, figurează paguba materială, adică pierderile suferite efectiv ca o consecință directă a încălcării invocate și paguba morală, adică reparația stării de neliniște, neplăcerilor și incertitudinilor reieșite în urma acestei încălcări, precum și alte pagube nemateriale (a se vedea, între altele, *Ernestina Zullo contra Italiei*, nr. 64897/01, § 25, 10 noiembrie 2004).

57. Între altele, acolo unde diferite elemente ce constituie prejudiciul nu se pretează la un calcul exact sau acolo unde distincția dintre paguba materială și paguba morală se dovedește a fi dificilă, Curtea le poate examina în ansamblu (*Comingersoll contra Portugaliei* [GC], nr. 35382/97, § 29, CEDO 2000-IV).

58. Curtea consideră, în circumstanțele în speță, că restituirea apartamentului în chestiune, așa cum este ordonată de sentința definitivă din 16 mai 2000 a Judecătoriei București, ar plasa reclamantii pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar afla dacă cerințele articolului 1 al Protocolului nr. 1 nu ar fi fost încălcate. Dacă statul nu va proceda la o asemenea restituire în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta hotărâre va deveni definitivă, Curtea decide că va trebui să plătească interesaților, drept pagubă materială, o sumă corespunzătoare valorii actuale a apartamentului.

59. Ținând cont de informațiile de care dispune asupra prețurilor de pe piața imobiliară locală și elementele oferite de părți, Curtea consideră că valoarea de piață actuală a bunului este de 105.000 euro.

60. În privința cererii de despăgubire cu titlu de nefolosință a apartamentului, Curtea nu poate acorda vreo sumă cu acest titlu, ținând cont, pe de o parte, de faptul că a

ordonat restituirea bunului drept reparație conform articolului 41 al Convenției și, pe de altă parte, de faptul că acordarea unei sume cu acest titlu ar căpăta în cazul în speță un caracter speculativ, posibilitatea și venitul dintr-o chirie fiind în funcție de mai multe variabile. Cu toate acestea, ea va ține cont de privarea de proprietate suferită de reclamanți din 2002 cu prilejul reparării prejudiciului moral (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Androne contra României*, nr.54062/00, § 70, 22 decembrie 2004 și *Buzatu* citat anterior, § 18).

61. În această privință, Curtea consideră că anularea hotărârii definitive din 13 septembrie 2001 de către Curtea Supremă de Justiție a adus o atingere gravă dreptului reclamanților la respectarea bunului său, ce constituie un prejudiciu moral. În privința ansamblului de elemente aflate în posesia sa și hotărând echitabil, conform articolului 41 al Convenției, acordă împreună reclamanților 5.000 euro cu titlu de daună morală suferită.

B. Cheltuieli și taxe

62. Fără a prezenta acte justificative, reclamanții cer 5.000 euro pentru cheltuielile și taxele plătite în fața instanțelor interne și la Curte.

63. Guvernul nu se opune rambursării cheltuielilor suportate, cu condiția să fie dovedite, necesare și să aibă legătură cu cauza.

64. Conform jurisprudenței curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor și taxelor sale decât în măsura în care li se stabilește existența reală, necesitatea și caracterul rezonabil al ratei lor. În cazul în speță și ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile mai sus menționate, Curtea decide să nu

acorde nicio sumă reclamanților cu acest titlu (a se vedea, între altele, *Ionescu contra României* (reparație echitabilă), nr.38608/97, § 22, 10 noiembrie 2005).

C. Dobânzi moratorii

65. Curtea consideră adecvat să bazeze rata dobânzilor moratorii pe baza ratei dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii centrale europene majorată cu un procent de trei puncte.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Declară cererea admisibilă;
2. Declară că s-a încălcat articolul 6 § 1 al Convenției din cauza nerespectării principiului siguranței rapoartelor juridice;
3. Declară că nu s-au putut examina separat celelalte plângeri ale reclamanților inspirate din articolul 6 § 1 al Convenției;
4. Decide că s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr.1;
5. Decide
 - a) că statul pârât trebuie să restituie reclamanților apartamentul nr.1 al imobilului situat în București, la nr. 48, din strada Aurel Vlaicu, în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta sentință va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției;
 - b) că în lipsa unei asemenea restituiri statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în același termen de trei luni, 105.000 euro (o sutăcincimii euro), drept pagubă materială;
 - c) că în orice caz statul pârât trebuie să plătească reclamanților 5.000 euro (cincimii euro) pentru prejudiciul moral, plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de

impozit asupra sumelor mai sus menționate, sume ce vor fi transformate în lei (ROL) la cursul de schimb din ziua reglementării;

- d) că începând de la expirarea respectivului termen și până la plată, această sumă se va mări cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea de împrumut marginal a Băncii centrale europene aplicabil în această perioadă, mărit cu un procent de trei puncte;

6. Respinge cererea de reparație echitabilă pentru restul.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la data de 5 octombrie 2006 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 al regulamentului.

Fatos Araci

Boštjan M. Zupancic

Grefieradjunct

Președinte